gemeente Staphorst

BOUWEN EN VERBINDEN

BLIJFT DE RODE DRAAD

DAT DOEN WE SAMEN

MET DE SAMENLEVING, ONZE PARTNERS EN DE REGIO

Actualisatie Collegeprogramma 2022-2026 Bouwen en Verbinden

Staphorst, 1 oktober 2024

INLEIDING

In september 2022 presenteerden wij ons collegeprogramma Bouwen en Verbinden voor de periode 2022 – 2026. Inmiddels zijn we twee jaar onderweg en komen we op snelheid. Aan de opgaven en ambities wordt hard gewerkt en er zijn mooie resultaten behaald!

ACTUALISATIE COLLEGEPROGRAMMA 2022–2026

In deze actualisatie van het collegeprogramma kijken we met genoegen terug op wat de afgelopen jaren is bereikt. In hoofdstuk 1 leest u meer over de behaalde resultaten. We kijken ook vooruit naar de komende jaren, want er zijn met maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven die in 2022 bijna niet speelden. In hoofdstuk 2 beschrijven we daarom de maatschappelijke ontwikkelingen waar we mee te maken hebben. Deze ontwikkelingen hebben gevolgen voor de opgaven en ambities van de resterende bestuursperiode: waar we aan werken en hoe we dat doen. Hoofdstuk 3 is de actualisatie van de opgaven en ambities in het collegeprogramma 2022-2026. Dit kan gaan om een (koers)wijziging van bestaande opgaven of het toevoegen van nieuwe opgaven. De geactualiseerde opgaven en ambities van het collegeprogramma 2022-2026 vindt u terug in de begroting voor 2025 en verder.

KEUZES MAKEN

De maatschappelijke ontwikkelingen en de nieuwe en gewijzigde opgaven en ambities vinden plaats in een context van toenemende schaarste in beschikbare menskracht, middelen en ruimte. De komende jaren moeten we keuzes maken in hoe we deze schaarse hulpbronnen inzetten.[1]

- Dit gaat om strategische keuzes in wat we wel, niet of pas later doen. We kunnen niet alles (tegelijk) blijven oppakken en uitvoeren. We maken een overzicht van de taken en opgaven, om vanaf de zomernota 2025 deze strategische keuzes te kunnen maken.
- In de samenwerking in de regio en met de samenleving moeten we kiezen waar we voor gaan en wat we loslaten. We kunnen niet alle opgaven alleen of zelf uitvoeren. We hebben de uitvoeringskracht, ruimte en kennis van samenleving, partners en regio nodig.
- De fysieke en sociale leefomgeving zijn een geheel. Daarom pakken we de opgaven en ambities waar mogelijk in samenhang met elkaar op. De nieuwe Omgevingsvisie helpt daarbij: één integrale beleidsvisie voor het sociale en fysieke domein.

IN VERBINDING MET ELKAAR BOUWEN

Bouwen en verbinden blijft de rode draad in deze bestuursperiode én dat willen we nog nadrukkelijker samen doen met de gemeenteraad, met onze (maatschappelijke) partners, met inwoners en met de regio. Want de kracht van de gemeente Staphorst is samen de schouders eronder en omzien naar elkaar Vanuit die kracht kunnen we strategische keuzes in de eigen ambities maken, onze positie in de regio verstevigen en slimme, logische verbindingen vinden.
We nodigen u uit om daarin met ons mee te denken. Voor de toekomst van de gemeente Staphorst en de wereld daar omheen.

Staphorst, 1 oktober 2024
College van burgemeester en wethouders

[1] www.scp.nl/publicaties/kwesties-voor-het-kiezen-2023

1. BEHAALDE RESULTATEN

Samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties zijn de afgelopen twee jaren mooie resultaten behaald, waarvan we er een aantal noemen. Zichtbaar is dat we door de verbinding met elkaar bouwen aan een nóg mooier Staphorst!

Wethouder Herriët Brinkman: "Ik ben trots op de plannen voor toekomstbestendige schoolgebouwen. De scholen kijken actief naar hun rol in de samenleving en welke functies ze nog meer kunnen bieden."

Kort geleden is het voorstel voor de aanpak van vijf schoolgebouwen naar de gemeenteraad gegaan. Samen met de schoolbesturen van vijf basisscholen zijn plannen gemaakt voor renovatie én nieuwbouw. De plannen voor de andere basisscholen volgen later. Om te zorgen voor duurzame schoolgebouwen met een gezond en prettig binnenklimaat.

De inzet op gezond bewegen is enthousiast opgepakt in de samenleving. De sportaccommodaties in de gemeente zijn in samenwerking met de sportverenigingen verduurzaamd. Steeds vaker worden de accommodaties ook gebruikt voor andere activiteiten en ontmoeting. Daarnaast zijn er recreatieve mogelijkheden om gezond te bewegen bijgekomen. Denk aan de nieuwe fietsroutes, het wandelnetwerk en de nieuwe fietspaden. En aan de nieuwe buurtsportcoaches die jong en oud in beweging krijgen.

De gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie hebben samen een 'kerntakendiscussie' gevoerd. Het rapport Mooi Wark geeft mogelijkheden om keuzes te maken in welke taken we uitvoeren en op welke manier. Daarnaast zijn tussen raad en ambtelijke organisatie en binnen de organisatie meer wederzijds inzicht en begrip ontstaan in wat de ander doet en kan. Dit geeft een goede basis om te bouwen aan een toekomstbestendige organisatie.

Wethouder Jan Carlo Bos: "We willen de samenleving versterken door te verbinden. Want goede ideeën komen lang niet altijd van de overheid: de samenleving zijn we allemaal!"

In de uitvoering van Integraal beleidsplan Sociaal Domein 'Iedereen doet mee!' en in de samenwerking binnen het platform Gezond Meedoen Staphorst zijn belangrijke stappen gezet. Meerdere nieuwe activiteiten zijn opgestart zoals het ontmoetingscentrum voor kwetsbare inwoners en het jongerenwerk op de basisschool. Er is een nieuwe Cultuurnota vastgesteld en een cultuurmakelaar is aangesteld om kennis over de Staphorster historie, cultuur en erfgoed te verspreiden en deze te bewaren. Ook de bibliotheek geeft steeds meer invulling aan haar maatschappelijke rol. Naast het uitlenen van boeken gaat dit ook om aanbieden van activiteiten, onder meer voor laaggeletterden. Inwoners maken hier graag gebruik van!

In de buurten en kernen weten inwoners elkaar steeds meer te vinden. We stimuleren als gemeente verbindingen in de samenleving, maar de samenleving pakt zelf ook veel dingen op. Met elkaar en voor elkaar. Allerlei initiatieven ontstaan, zoals 'buurten in de kerk' of de nazomerfair bij Waanders.

Op het gebied van energie en klimaat werken lokale ondernemers met steun van de gemeente en de provincie aan het delen en verdelen van stroom via een Smart Energy Hub. Daarnaast helpt de

gemeente inwoners met een smalle beurs om hun woning te isoleren en het energiegebruik te verminderen, zodat zij geld overhouden voor andere zaken. En door de aanpak van zwerfafval leren kinderen al jong de gevolgen van afval kennen. Naast bewustzijn leveren de opruimacties subsidies op die de scholen goed kunnen gebruiken.
In gemeente Staphorst beheren we de openbare ruimte liever zelf. Het resultaat is te zien in de goede kwaliteit die met beperkte inzet van middelen is gerealiseerd. Volgens het rapport van de rekenkamercommissie zijn onze inwoners tevreden, ook over de Fixi app om meldingen te doen.

Wethouder Lucas Mulder: "Er liggen veel en moeilijke opgaven voor het landelijk gebied, maar de Staphorster gemeenschap is coöperatief en gaat uitdagingen aan, ook als het ingewikkeld is."

Samen met agrarische ondernemers, belangengroepen, natuurorganisaties en bewoners is van onderop een eigen plan gemaakt voor het landelijk gebied van Staphorst. Met tien uitgangspunten voor de omslag naar duurzame landbouw en een leefbaar platteland. Vanuit de overtuiging dat boeren niet het probleem, maar juist een deel van de oplossing kunnen zijn.

Het gemeentehuis is grondig gerenoveerd. Op het dak van het gemeentehuis zijn 240 zonnepanelen geplaatst, waarmee het gemeentehuis van energielabel E naar A+ is gegaan. We kunnen onze inwoners weer goed ontvangen en er zijn prettige werkplekken voor medewerkers.
In een stedenbouwkundige doorvertaling is uitgezocht hoeveel extra woningen waar kunnen komen en wat voor soort woningen dat dan zouden moeten zijn. Het gaat eerst om 1.000 woningen tot 2030. Er wordt al volop gebouwd, zoals in Rouveen Zuid, aan de Poeleweg in IJhorst en in De Slagen in Staphorst. Nu het bestemmingsplan van de Berkenlaan onherroepelijk is vastgesteld, kan ook daar gebouwd worden.
Ook de bedrijventerreinen zijn volop in ontwikkeling. Op De Esch 4 en Bullingerslag verrijst het ene bedrijfspand na het andere. Het bestemmingsplan voor De Esch 0 is vastgesteld.
De afgelopen jaren is hard gewerkt aan een degelijke robuuste financiële huishouding met voldoende reserves. Zo hebben we een goed vertrekpunt voor de financieel onzekere toekomst.

Burgemeester Jan ten Kate: "We nodigen inwoners actief uit om met ideeën en initiatieven te komen. Ik kijk uit naar de mooie plannen die in het samenspel tussen inwoners en gemeente ontstaan."

Met onder meer het meldpunt Meld Misdaad Anoniem en Whatsapp Buurtpreventie wordt gewerkt aan de weerbaarheid van de samenleving. Naast de ogen en oren van inwoners zijn ook toezicht en contact belangrijk voor een veilige gemeente. Daarom zijn er een boa en een wijkagent bijgekomen. We zijn gestart met netwerkbijeenkomsten om met 'bondgenoten' vraagstukken op het gebied van veiligheid en leefbaarheid te bespreken. Verder is het Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 vastgesteld, waarin de Staphorster aanpak centraal staat. In 2023 hebben we het Keurmerk Veilig Buitengebied behaald.
Afgelopen zomer is de nota Inwoners- en overheidsparticipatie vastgesteld. Dit vernieuwde participatiebeleid beschrijft hoe we de kennis en de kracht van de eigen gemeenschap beter kunnen inzetten. Ook is een Ontwikkelfonds van € 200.000 ingesteld voor initiatieven die de leefbaarheid versterken. Inwoners kunnen vanaf 2025 een beroep doen op dit fonds.

2. ONTWIKKELINGEN

INLEIDING

De wereld om ons heen verandert in sneltreinvaart en brengt nieuwe uitdagingen mee voor ons als gemeente. Denk aan het tekort aan woningen, uitdagingen op het gebied van gezondheid en zorg, de energietransitie en klimaatverandering, migratie en bestaanszekerheid. Landelijke opgaven worden steeds vaker 'uitbesteed' aan de regio. Ook hebben we te maken met ontwikkelingen als digitalisering, een groeiend tekort aan personeel en beperkte financiële handelingsruimte van gemeenten.[2]

De ontwikkelingen hebben gevolgen voor de samenleving. Veel mensen ervaren spanning door de energiecrisis, vluchtelingenopvangcrisis, stikstofcrisis, demonstrerende boeren, kinderopvangtoeslag, oorlog in Oekraïne en spanning in het Midden-Oosten, armoede en eenzaamheid. Door tegenstellingen staan groepen vaker tegenover elkaar. Er is regelmatig onrust bij regels die van 'buiten' worden opgelegd, bijvoorbeeld vanuit het Rijk of de Europese Unie. Of als de leefomgeving van inwoners verandert door een ruimtelijke opgave. Het gevoel niet gehoord en erkend te worden, veroorzaakt wantrouwen in de overheid.

Toch zijn de gemeenschap en de overheid op elkaar aangewezen als het gaat om begrip en draagvlak voor oplossingen en het bereiken van resultaten.[3] Dat vraagt om integrale aanpak, regionale samenwerking én keuzes, omdat meer inzet van mensen, middelen en ruimte op het ene dossier ten koste kan gaan van bedoelde uitkomsten op een ander dossier.[4]

IN VIER THEMA'S

We beschrijven de belangrijkste trends en ontwikkelingen in vier thema's:

1. Ruimte en Economie
2. Mensen, Inwoners, Samenleving
3. Natuur en Omgeving
4. Ontwikkelingen organisatie

2.1 ONTWIKKELINGEN RUIMTE EN ECONOMIE

STEEDS GROTER BEROEP OP SCHAARSE RUIMTE

De gemeente Staphorst heeft te maken met veel (regionale) ruimtelijke ontwikkelingen. We kunnen deze opgaven niet los zien van elkaar: ruimte voor de ene opgave betekent minder of geen ruimte voor een andere opgave. Dit beroep op de schaarse ruimte betekent dat ruimtelijke keuzes gemaakt moeten worden. Bijvoorbeeld als het gaat over waar woningen[5] en waar bedrijventerreinen gebouwd kunnen worden.

De behoefte aan woningen in de gemeente Staphorst is groter dan gedacht bij het opstellen van het collegeprogramma in 2022. Om in de behoefte te kunnen voorzien, is nu versnelling van de woningbouw nodig.[6]

---

2 www.ser.nl – visie perspectief op brede welvaart
Putters, K (2024). visie perspectief op brede welvaart in 2040. Den Haag: sociaal economische raad
3 we doen het samen, nota inwoners- en overheidsparticipatie staphorst 2024
4 sociaal en cultureel planbureau den haag, maart 2024, herziene versie juli 2024
5 www.volkshuisvestingnederland.nl – wet versterking regie volkshuisvesting – visueel
6 www.rijksoverheid.nl – programma woningbouw en mobiliteit (2023)

RUIMTELIJKE OPLOSSINGEN EN KANSEN DOOR SAMENWERKING IN DE REGIO

Steeds vaker worden landelijke opgaven 'uitbesteed' aan de regio. Dat is logisch, want in de regio is eerder duidelijk waar ruimtebehoeftes botsen en waar ze mogelijk te combineren zijn. De regiogemeenten hebben ieder hun eigen ruimtelijke en sociale kenmerken. Zij kunnen elkaar (onder andere) op ruimtelijke vraagstukken aanvullen en versterken.
De gemeente Staphorst kan als uitgestrekte plattelandsgemeente met een strategische ligging aan snelweg en spoor bijdragen aan oplossingen voor ruimtelijke opgaven. Zoals aan de zoektocht van Defensie naar locaties voor munitieopslag.[7] Of door aan de A28 ruimte beschikbaar te stellen voor bedrijvigheid. Ook voor onze eigen ambities voor bereikbaarheid, wonen en werken is regionale samenwerking noodzakelijk. Door samen te werken kunnen we ruimtelijke knelpunten en ontwikkelingen het hoofd bieden én ervan profiteren.

SAMENHANG IN RUIMTELIJKE EN SOCIALE OPGAVEN

De veranderingen in de fysieke leefomgeving bieden kansen om tegelijkertijd te werken aan een gezonde en sociale leefomgeving. Zo kan bijvoorbeeld de verduurzaming van bestaande woningen of het klimaat adaptief maken van de buurt benut worden om de sociale samenhang en onderlinge contacten te versterken.[8] Een ander voorbeeld is het realiseren van fysieke plekken om te spelen, te bewegen, te sporten, activiteiten te ondernemen en andere mensen te ontmoeten. Dat draagt bij aan een zelfredzame samenleving met vitale en veerkrachtige inwoners die het samen doen.

2.2 ONTWIKKELINGEN MENSEN, INWONERS, SAMENLEVING

MEER AANDACHT VOOR PREVENTIE OM SCHAARSE ZORG TOEGANKELIJK EN BETAALBAAR TE HOUDEN

Mensen willen op goede zorg en ondersteuning kunnen rekenen wanneer dat nodig is. Maar de toegang en de kwaliteit van de zorg staan onder druk door een stijgende vraag naar zorg en een toenemend tekort aan zorgpersoneel. Als er geen actie wordt ondernomen, dreigt de zorg structureel vast te lopen. Om de zorgkosten te beheersen en de toegang en de kwaliteit van zorg en ondersteuning te beschermen, moeten we als overheid keuzes maken[9] (SCP, 2024).
In september 2022 is daarom het Integraal Zorgakkoord (IZA)[10] ondertekend door een groot aantal bij de zorg betrokken partijen. Het doel is om het Nederlandse zorgstelsel toegankelijk, goed van kwaliteit en betaalbaar te houden. En vanaf januari 2023 is het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) actief met als doelstelling 'een gezonde generatie in 2024'.[11]
Centraal in beide akkoorden staat preventie. Waar de focus eerst lag op ziekte, ligt deze nu op het bevorderen van gezondheid. De nadruk ligt daarbij op de veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van de mens (positieve gezondheid). Daarvoor moet de zorg anders georganiseerd en de zorgvraag beperkt of voorkomen worden. Dit doen we door bijvoorbeeld valpreventie en domotica, slimme verbindingen tussen het fysieke en het sociale domein en door aandacht voor mentale en sociale gezondheid. Daarnaast zijn ook in de Hervormingsagenda

7 www.defensie.nl video nationaal programma ruimte voor defensie (2023)
8 college van Rijksadviseurs - Raad volksgezondheid en samenleving - (09-2022) Ruimte maken voor ontmoeting
9 www.scp.nl - publicaties 2024 - zorg en ondersteuning
10 www.rijksoverheid.nl/integraal-zorgakkoord-samen-werken-aan-gezonde-zorg
11 www.rijksoverheid.nl - GALA gezond en actief leven akkoord (2023)

Jeugd (2023)[12] afspraken gemaakt om de jeugdzorg te verbeteren en financieel gezond te maken. In deze agenda ligt de focus ook op preventie en op demedicaliseren, normaliseren en niet problematiseren. Zo is het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming gericht op het voorkomen van uithuisplaatsingen van kinderen. De praktijk van nu is dat te veel kinderen uit huis worden geplaatst vanwege onveiligheid in het gezin. Zowel IZA, GALA als de Hervormingsagenda Jeugd vertalen we lokaal naar het programma Gezond Meedoen Staphorst!

OPVANG VLUCHTELINGEN VRAAGT STRUCTURELE INZET

Door diverse brandhaarden in de wereld (Oekraïne, Soedan, Midden-Oosten), is het vluchtelingenvraagstuk urgenter geworden.[13] De komende jaren moeten we inzetten op voldoende woningen voor statushouders, voldoende plekken voor Oekraïners en asielzoekers. Ook is er een taakstelling voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV's). Het vorige kabinet nam maatregelen voor de korte en lange termijn met taakstellingen voor gemeenten.[14] Naast de huisvesting van statushouders is in het kader van de Spreidingswet ook de opvang van asielzoekers een structurele opgave van de gemeente Staphorst.

SAMENWERKEN IN DE REGIO MET ALLE BETROKKEN (ZORG)PARTIJEN IS NOODZAKELIJK

Het anders inrichten van de zorg is een landelijke opgave die regionaal is belegd. Hetzelfde geldt voor de opvang van vluchtelingen. Alleen door binnen de regio samen te werken, kunnen de gestelde doelen op deze thema's gehaald worden. Niet alleen omdat we als kleine gemeente onvoldoende uitvoeringskracht hebben, maar ook omdat voor de financiering en aansturing regionale partners nodig zijn. Zo hebben we voor de financiering bijvoorbeeld het zorgkantoor nodig om preventie door huisartsen en fysiotherapeuten te financieren. En hebben we de regio bij het thema vluchtelingen nodig voor de aansturing, bijvoorbeeld als het gaat om de spreiding van de vluchtelingen over de verschillende opvanglocaties.

2.3 ONTWIKKELINGEN NATUUR EN OMGEVING

SAMENHANGENDE REGIONALE AANPAK VOOR NATUUR-, WATER- EN KLIMAATDOELEN

Boeren, gebruikers en beheerders van grond in Overijssel en Staphorst staan voor grote uitdagingen en opgaven. Denk hierbij aan klimaatverandering,[15] stikstofreductie,[16] bodemdaling, achteruitgang van biodiversiteit en vraagstukken rondom voedselzekerheid en energievoorziening. Daarnaast bepaalt de Kaderrichtlijn Water[17] dat het water in onze gemeente in 2027 een goed leefgebied moeten vormen voor de planten en dieren die er thuishoren.
Veel van deze maatschappelijke opgaven vragen om een integrale benadering en nieuwe oplossingen. Tegelijkertijd heeft het nieuwe kabinet besloten om te stoppen met het Nationaal programma landelijk gebied (NPLG). Op dit moment weten we nog niet wat de gevolgen hiervan zijn. Hoe dan ook is onze grondhouding dat boeren niet het probleem, maar juist een deel van de oplossing kunnen zijn.[18/19] Als gemeente helpen wij om dit mogelijk te maken, in samenwerking met de provincie.

---

12 www.rijksoverheid.nl – hervormingsagenda jeugd 2023-2028
13 www.unhcr.org – global trends rapport 2023
14 www.rijksoverheid.nl – asielbeleid – aanpak crisisopvang asielzoekers
15 www.collegevanrijksadviseurs.nl – praktijkgids water en bodem sturend (2023)
16 wet stikstofreductie en natuurverbetering
17 unievanwaterschappen.nl/waterkwaliteit/kaderrichtlijn-water-krw/
18 remkes j. (2022-10-05) wat wel kan, uit de impasse en een aanzet voor perspectief
19 open.overheid.nl – kamerbrief lnv perspectieven voor agrarische ondernemers (2022)

DE ENERGIESTRATEGIE VRAAGT RUIMTE VOOR OPWEK EN HET ELEKTRICITEITSNET

We zitten in de overgang van fossiele naar duurzame energie. Voor de grootschalige opwek van duurzame energie is veel ruimte nodig. De provincie pakt een nadrukkelijke rol in grootschalige windenergie. Ook in de gemeente Staphorst komen er windturbines bij.[20] Er is een Provinciaal Programma Energiestrategie (2024) vastgesteld dat dient als leidraad voor de regio om hiervoor uitvoeringsafspraken te maken.[21]
Vanwege de energietransitie moet het elektriciteitsnetwerk worden versterkt met nieuwe kabelverbindingen. Ook die doen een beroep op de schaarse ruimte.

Nieuwe ontwikkeling binnen de warmtetransitie is de voorgestelde Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw).[22] Zodra de Eerste Kamer instemt met deze wet, moeten gemeenten hun Transitievisie warmte actualiseren als verplicht warmteprogramma. Dit warmteprogramma moet vervolgens elke vijf jaar geactualiseerd worden.

2.4 ONTWIKKELINGEN ORGANISATIE

SAMEN MET INWONERS BOUWEN AAN DE TOEKOMST

Om te komen tot duurzame oplossingen voor de uitdagingen van onze tijd is een gelijkwaardige samenwerking tussen gemeente en samenleving nodig. Betrokkenheid en eigenaarschap bij inwoners zijn belangrijk voor een vitale democratische gemeenschap en het welzijn van mensen. Inwoners en gemeente kunnen elkaar versterken door samen te werken, elkaars expertise te benutten en elkaar te vertrouwen. Elk contact tussen inwoner en de gemeente, aan de balie, aan de keukentafel, bij een handhaving of bij bijeenkomsten met (groepen) inwoners of ondernemers, draagt hier aan bij.
Voor de organisatie betekent dit in veel gevallen een andere houding en manier van werken. Daarom werken we aan het verbeteren van kennis, competenties en gedrag van medewerkers in het dagelijks contact en in het gesprek met inwoners. Dit is onderdeel van de samenhangende aanpak van de ontwikkeling van een sterke ambtelijke organisatie.

SCHAARSTE OP DE ARBEIDSMARKT VRAAGT OM CREATIVITEIT EN KEUZES

We krijgen als gemeente steeds meer taken, opgaven en verantwoordelijkheden. Maar de mensen om het werk uit te voeren, zijn steeds moeilijker te vinden. Er is structureel schaarste op de arbeidsmarkt, waardoor het vinden van medewerkers niet vanzelfsprekend is.
Er zijn geen 'gemakkelijke' oplossingen om deze personeelsvraag te beantwoorden en toekomstbestendig te zijn. Creatieve oplossingen zijn nodig om invulling te kunnen blijven geven aan wettelijke taken en lokale ambities. Bij het voeren van de kerntakendiscussie in het voorjaar van 2024 is een gereedschapskist ontwikkeld. Hiermee gaan we sturen op de inzet van personeel bij uitvoering van de opgaven, door keuzes te maken in hoe we wat gaan uitvoeren. Met de methodiek Projectmatig Werken willen we efficiënter en effectiever werken aan projecten.

[20] www.overijssel.nl/onderwerpen/water-en-klimaat/windenergie
[21] nationaal programma regionale energiestrategie (2022-2025)
provinciaal programma energiestrategie overijssel (2024)
[22] www.tweedekamer.nl/kamerstukken/wetsvoorstellen/

FINANCIËLE ONZEKERHEID EN TEKORT AAN INKOMSTEN

Steeds dichterbij komt het ravijnjaar 2026. Het ravijnjaar verwijst naar een financiële uitdaging waar Nederlandse gemeenten mee te maken krijgen. Het grootste deel van de inkomsten van gemeenten komt van het Rijk via het gemeentefonds. In 2026 eindigt de huidige financiële systematiek van het gemeentefonds en in 2027 start een nieuw systeem. Gemeenten krijgen te maken met financiële onzekerheid en een aanzienlijk tekort aan inkomsten.
Naar schatting wordt de rijksbijdrage vanaf 2026 vanuit het gemeentefonds zo'n 2 miljoen euro minder. Dat heeft gevolgen voor onze begroting. Daarom moeten we de komende jaren keuzes maken in de uitvoering van ambities, beleid en investeringen.

3. ACTUALISATIE COLLEGEPROGRAMMA

De ontwikkelingen hebben gevolgen voor de opgaven en ambities van ons collegeprogramma. In dit hoofdstuk beschrijven we alleen de opgaven die wijzigen of die als nieuwe opgaven worden toegevoegd. Voor de overige opgaven verwijzen we naar het Collegeprogramma 2022-2026.[23]

PROGRAMMA 0 ALGEMEEN BESTUUR

0.1 REGIONALE, STRATEGISCHE EN PRAGMATISCHE SAMENWERKING

Zoals staat in het voorontwerp van de Nota ruimte zijn de opgaven in Nederland zo groot dat we "naar analogie van de wederopbouw, zonder overdrijven kunnen spreken van de wederombouw van Nederland".[24] Er is veel fysieke ruimte nodig voor een toekomstbestendig evenwicht tussen landbouw en natuur, een klimaatneutrale en circulaire samenleving en sterke regio's.
De gemeente Staphorst beschikt over relatief veel ruimte en heeft bovendien een strategische ligging ten opzichte van Zwolle en het knooppunt van de A28 / A32. Hierdoor verwachten we dat er op de (middel)lange termijn bij ruimtelijke ontwikkelingen steeds vaker een beroep gedaan zal worden op Staphorster grondgebied. Daarnaast hebben we zelf ook ambities waarbij regionale samenwerking een vereiste is.
We nemen daarom actief deel aan de regionale samenwerking in onder meer de Regio Zwolle en diverse regionale programma's. We zijn een volwaardige gesprekspartner op bestuurlijk, politiek en ambtelijk niveau. We verkennen of en hoe we kunnen bijdragen aan regionale opgaven. De belangen van Staphorst behartigen we vanuit regionaal perspectief. Hierbij is het nodig om als gemeente strategische keuzes te maken in de eigen ambities (waar gaan we voor en wat laten we los?) en de consequenties die dat heeft te aanvaarden. Ook zijn we lid van de K80 geworden, het netwerk van kleine en krachtige gemeenten.

0.4 IN VERBINDING MET DE SAMENLEVING

Om beter in verbinding te zijn met (groepen in) de samenleving, halen we actiever op wat er leeft in de Staphorster samenleving. Welke onderwerpen zijn actueel en belangrijk, hoe wordt hierover gedacht, welke emoties (zorgen en verlangens) spelen mee en hoe kan de gemeente hiermee omgaan? Om de verbinding te versterken, willen we vervolgens de vraagstukken bespreekbaar maken, interactie op gang brengen tussen (relevante groepen) inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties en met elkaar nieuwe handelingsperspectieven ontwikkelen om met vraagstukken om te gaan.

PROGRAMMA 2 VERKEER EN VERVOER

2.1 REGIONALE BEREIKBAARHEID DOOR VERBETERING ONTSLUITING A28

Uit recent onderzoek[25] blijkt dat verplaatsen van de op- en afritten in combinatie met het behouden van de noordelijke op- en afritten niet mogelijk is. Voor het verplaatsen van de op- en afritten zien Rijk en regio momenteel geen urgentie. Rijkswaterstaat gaat bij verplaatsing van de huidige op- en afritten niet akkoord met het behouden van de noordelijke op- en afritten. Ook is de werkwijze tussen overheden veranderd. Het is niet meer gebruikelijk om vanuit de lokale politiek een verzoek te doen aan provincie en het Rijk. Nu is duidelijk dat omvangrijke lokale ambities onderdeel moeten zijn van een bredere regionale context. Daarom laten we het denken vanuit de oplossing los en bekijken we onze bereikbaarheid vanuit de regionale context en opgaven.

[23] collegeprogramma 2022-2026 bouwen en verbinden
[24] www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/06/19/rapport-voorontwerp-nota-ruimte
[25] resultaten onderzoek bereikbaarheid A28

2.2 REGIONALE BEREIKBAARHEID DOOR EEN TREINSTATION IN STAPHORST

Het is belangrijk dat Staphorst met het openbaar vervoer goed bereikbaar is. De inzet voor ondertunneling van de spoorwegovergang Gorterlaan en komst van een station heeft alleen kans van slagen vanuit een regionaal perspectief, als onderdeel van de regionale bereikbaarheid van (met name regionale) bedrijventerreinen.

PROGRAMMA 3 LANDBOUW, ECONOMIE EN ONDERNEMEN

3.1 ONTWIKKELING BEDRIJVENTERREINEN

We zien de ontwikkeling van bedrijventerreinen niet los van andere lokale en regionale speerpunten op het vlak van woningbouw, bereikbaarheid, energie etc. Ook is er samenhang tussen bedrijventerreinen. Welk type bedrijven wil je bijvoorbeeld waar hebben en waarom? Daarom stellen we een programma Bedrijventerrein op. Hierbij streven we naar een integrale en evenwichtige toedeling van functies, waarbij we ook inspelen op toekomstige ontwikkelingen zoals de Ruimtelijk-economische bouwsteen 2040 (REB2040)[26] en de ontsluiting van Staphorst via weg en spoor.

3.5 RUIMTE VOOR DEFENSIE

Defensie zoekt in Nederland naar munitieopslag- en oefenlocaties. Defensie onderzoekt nu (naast andere locaties in het land) of het huidige munitiedepot na uitbreiding geschikt is voor grootschalige munitieopslag. Wanneer het kabinet besluit dat de locatie in Staphorst de voorkeur heeft, willen we daar onder voorwaarden aan meewerken. Gemeente Staphorst wil garanties op het gebied van veiligheid en transport. Hierbij horen de ondertunneling van de spoorwegovergang bij de J.J. Gorterlaan en een adequate verbinding met de snelweg.

3.6 COÖPERATIEF PLAN STAPHORST

Als gemeente zetten we in op verbinding. We laten de regie niet door anderen bepalen, maar hebben van onderop een eigen plan voor het landelijk gebied van Staphorst gemaakt. Samen met verschillende partijen die opkomen voor de belangen van agrarische ondernemers, natuur en bewoners van het landelijk gebied. De tien kernpunten uit dit coöperatief plan zijn voor ons leidend bij het toekomstbestendig houden van ons buitengebied. Zo is dit plan de basis voor diverse projecten die daaraan bijdragen. Inmiddels doen meerdere partners mee, in samenwerking met ons als gemeente en de provincie.

[26] eindrapportage ruimtelijk economische bouwsteen 2040

PROGRAMMA 6 SOCIAAL DOMEIN

6.1 UITVOERING AMBITIES SOCIAAL BELEIDSPLAN 'IEDEREEN DOET MEE'

De inzet op doelen en uitvoering van het beleidsplan 'Iedereen doet mee' wordt versterkt door het Gezond Actief Leven Akkoord (GALA 2023) en het Integraal Zorgakkoord (IZA 2022). De preventieve doelen in de akkoorden sluiten aan bij de doelen van Gezond Meedoen Staphorst! waar we samen met onze maatschappelijke partners aan werken. Daarom is besloten de uitvoering van IZA en GALA onder de paraplu van Gezond Meedoen Staphorst! te brengen.
Gemeenten, inwoners, zorgpartijen en zorgverzekeraars werken samen aan een regionaal plan om passende zorg in de toekomst beschikbaar te houden. Staphorst draagt hier ambtelijk en bestuurlijk aan bij. We gebruiken de regionaal ontwikkelde plannen en de extra middelen vanuit deze akkoorden ter versterking van lokaal lopende projecten en het opstarten van nieuwe initiatieven.

6.4 PASSENDE SOCIALE INFRASTRUCTUUR

Door toename van het aantal inwoners, de toenemende vergrijzing, toenemende migratie, het tekort aan zorgprofessionals en de toenemende complexiteit van de maatschappij is een goede sociale basis nodig. Dit gaat om alle dienstverlening, voorzieningen en relaties in de leefomgeving van mensen waardoor het goed met hen gaat, zij zelfredzaam zijn en kunnen meedoen aan de maatschappij. Een essentiële voorwaarde daarbij is een passende sociale infrastructuur met voldoende plekken om te spelen, om te bewegen en sporten, om elkaar te ontmoeten, om gezamenlijk activiteiten te ondernemen en plekken waar men terecht kan voor ondersteuning en zorg. Denk hierbij aan jeugdgezondheidszorg, het welzijns- en jongerenwerk, maatschappelijke dienstverlening, huisartsen en paramedische zorg.
De huidige sociale infrastructuur is niet toereikend. Er is onvoldoende maatschappelijk vastgoed voor maatschappelijke organisaties; al langere tijd hebben zij te maken met ruimtegebrek. Ook de jeugd heeft geen eigen plek: er zijn voor jongeren onvoldoende mogelijkheden om te spelen en te bewegen en onvoldoende plekken voor ontmoeting. Hetzelfde geldt voor onze oudere inwoners. Door groei van het aantal inwoners en woningen wordt dit tekort alleen maar groter.

Een goede sociale infrastructuur organiseren we in de samenwerking tussen de gemeentelijke afdelingen Samenleving en Fysieke Leefomgeving. In de stedenbouwkundige plannen zal structureel aandacht zijn voor de sociale infrastructuur.

6.5 OPVANG VLUCHTELINGEN

De opgaven rondom de opvang van vluchtelingen worden in regionaal verband opgepakt in de regionale Regietafel IJsselland. Gemeente Staphorst staat schouder aan schouder met de gemeenten in de regio, maakt werk van haar wettelijke taken en heeft voor de invulling daarvan een programmateam Vluchtelingen.
In principe levert iedere gemeente een evenredig aandeel in de opvang van Oekraïners, de taakstelling huisvesting statushouders en de opvang van asielzoekers.

PROGRAMMA 7 ENERGIE EN KLIMAAT

7.1 WARMTETRANSITIE

Als gevolg van de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw) moeten gemeenten hun Transitievisie warmte actualiseren als verplicht Warmteprogramma. We starten in 2025 met deze actualisatieslag.

7.3 LOKALE EN GROOTSCHALIGE OPWEK VIA ZON EN WIND

In het kader van het Provinciaal Programma Energiestrategie (2024) zijn door de provincie voorkeursgebieden aangewezen en hebben provincie en gemeenten programmeringsafspraken gemaakt. Naast de 50 GWh zon op daken moet er 40 GWh windenergie in het eigen voorkeursgebied worden opgewekt. Als onderdeel van de afspraken zal de provincie in nauw overleg met de gemeenten aanvragen voor windturbines met elkaar vergelijken en de beste selecteren.

7.6 NETWERKVERSTERKING

Het elektriciteitsnetwerk in heel Nederland moet versterkt worden om de netcongestie op te lossen én het elektriciteitsnet klaar te maken voor de toekomst. Omdat het elektriciteitsgebruik in ons land snel stijgt door de energietransitie én omdat we steeds meer duurzame energie opwekken via bijvoorbeeld wind- en zonneparken.
TenneT is netbeheerder voor hoogspanning en werkt tussen 2023 en 2029, samen met de regionale netbeheerders, aan versterking van het (hoogspanning) elektriciteitsnetwerk in Noordwest-Overijssel en Zuidwest-Drenthe. Onderdeel hiervan is een nieuwe ondergrondse kabelverbinding tussen Meppel-Noord en Zwolle. In het vierde kwartaal van 2024 nemen Gedeputeerde Staten van de provincies Drenthe en Overijssel een besluit over het voorkeurstracé. Ook dit tracé doet een beroep op de schaarse ruimte. Vanwege mogelijke invloed op ruimtelijke ontwikkelingen volgen we de besluitvorming op de voet.
Enexis is netbeheerder voor de midden- en laagspanning. Ook hiervoor moet het elektriciteitsnetwerk worden versterkt. Om stroomuitval in de gemeente Staphorst te voorkomen, komen er meer elektriciteitskabels en midden- en laagspanningstations (elektriciteitshuisjes of transformatorhuisjes). Vanwege de impact op de openbare ruimte werkt de gemeente Staphorst samen met Enexis aan een buurtaanpak, zodat deze netverzwaring in 2026 kan starten.

PROGRAMMA 8 VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING

8.2 WONINGBOUW VOOR ALLE DOELGROEPEN IN ALLE KERNEN

De behoefte aan woningen in de gemeente Staphorst is groter dan gedacht. Woonbehoefteonderzoek uit 2023 laat zien dat door de verwachte groei van de bevolking behoefte is aan 1.000 woningen tot 2030 en nog eens 1.000 tot 2040. Versnelling van de woningbouw is nodig. In een stedenbouwkundige doorvertaling van de woningbouwopgave is in beeld gebracht hoeveel extra woningen waar kunnen komen en wat voor soort woningen dat dan zouden moeten zijn. We gaan nu eerst de opgave van 1.000 woningen tot aan 2030 uitwerken in de Omgevingsvisie en een woningbouwprogramma. Hierin is ook aandacht voor het meegroeien van het voorzieningenniveau en de (sociale) infrastructuur.

Met het woningbouwprogramma monitoren en sturen we op het realiseren van voldoende woningen voor alle doelgroepen in alle kernen. De woningbouwopgave kan alleen slagen in samenwerking met lokale en regionale partners. Hiervoor stellen we een woningbouwtafel in.

8.3 HERIJKEN OMGEVINGSVISIE ALS ONDERDEEL VAN INVOERING BELEIDSHUIS

De herijking van de Omgevingsvisie staat gepland voor 2025. De voorbereidende werkzaamheden zijn inmiddels begonnen. Gemeente Staphorst wil een cyclisch proces inrichten: het beleidshuis. Dit beleidshuis bestaat uit de Omgevingsvisie en alle programma's en beleidsdocumenten voor thema's en gebieden. Door integraal beleid te maken en te kijken naar fysieke en sociale functies kan stapeling van ambities of tegenstrijdigheden in beleid worden voorkomen. Evaluatie van beleid wordt onderdeel van het cyclisch proces. Ook hoeft de Omgevingsvisie niet steeds 'in haar geheel' herijkt te worden, maar alleen op actuele onderdelen.

PROGRAMMA 9 AMBTELIJKE ORGANISATIE

9.1 GOED WERKGEVERSCHAP, EEN TOEKOMSTBESTENDIGE, ADEQUATE EN EFFICIËNTE (AMBTELIJKE) ORGANISATIE

We werken aan het verbeteren van kennis, competenties en gedrag van medewerkers in het dagelijks contact en gesprek met inwoners. Verder willen we een toekomstbestendige organisatie blijven, die flexibel en veerkrachtig inspeelt op veranderende omstandigheden. Daarom gaan we:

- investeren in onze medewerkers, in kwaliteit en in de ontwikkeling van hun vaardigheden. De nadruk ligt op behoud en werving van kwalitatief goed personeel. Met speciale aandacht voor de werkdruk onder medewerkers;
- een organisatiestrategie voor de komende jaren opstellen;
- de 'gereedschapskist' die is ontwikkeld tijdens de kerntakendiscussie inzetten. Met de sturingsmogelijkheden: Ruimte geven, Participeren, Voorinvesteren, Samendoen, Poolen, Versoberen, Automatiseren, Uitbesteden en Stopzetten maken we keuzes in het uitvoeren van (nieuwe) taken. Hierbij wegen we de moeite die het kost, de impact op inwoners, de impact op medewerkers en het effect op de personeelsvraag af;
- de ontwikkelde methodieken rondom Projectmatig werken en Inwoners- en overheidsparticipatie implementeren;
- extra inzetten op kansen op het gebied van digitaliseren/automatiseren.

9.2 EEN DUURZAAM GEZONDE EN ROBUUSTE FINANCIËLE HUISHOUDING EN EEN SLUITENDE MEERJARENBEGROTING

Vanaf 2026 krijgen we minder geld van het Rijk. Er zijn veel onzekerheden rond de ontwikkeling van de rijksbijdrage. Daarom blijven we de landelijke politieke besluitvorming goed volgen. Tegelijkertijd zullen we de komende jaren scherpe keuzes moeten maken in de uitvoering van ambities, beleid en investeringen. Samen met de gemeenteraad en de organisatie werken we toe naar een duurzaam financieel kader voor onze begroting, zodat we ons huishoudboekje op orde houden.

ACTUALISATIE COLLEGEPROGRAMMA 2022-2026

BOUWEN & VERBINDEN

Overzicht van de opgaven met in geel de gewijzigde of nieuwe opgaven

0. ALGEMEEN BESTUUR

- **0.1 Regionale, strategische en pragmatische samenwerking**
- 0.2 Ondersteuning initiatieven samenleving
- 0.3 Een dienstbare en dienstverlenende gemeente
- **0.4 In verbinding met de samenleving**

1. OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

- 1.1 Een veilige gemeente
- 1.2 Goed beschikbare en toegeruste hulpdiensten
- 1.3 Voorlichting en bewustwording

2. VERKEER EN VERVOER

- **2.1 Regionale bereikbaarheid door verbetering ontsluiting A28**
- **2.2 Regionale bereikbaarheid door een treinstation in Staphorst**
- 2.3 Fietspadenplan voor raadsagenda
- 2.4 Herinrichting Schipgravenweg in Rouveen

3. LANDBOUW, ECONOMIE EN ONDERNEMEN

- **3.1 Ontwikkeling bedrijventerreinen**
- 3.2 Circulair energielandschap
- 3.3 Een aantrekkelijk winkelhart in Staphorst
- 3.4 Een vitale agrarische sector
- **3.5 Ruimte voor Defensie**
- **3.6 Coöperatief plan Staphorst**

4. ONDERWIJS

- 4.1 In iedere kern basisonderwijs
- 4.2 Verbinding onderwijs met bedrijfsleven
- 4.3 Behoud van bibliotheken
- 4.4 Stimulering verduurzamings- en binnenklimaatprogramma's schoolgebouwen

5. SPORT, CULTUUR, RECREATIE EN TOERISME

- 5.1 Een optimaal, functioneel, breed en toekomstbestendig gebruik van faciliteiten voor beweging en sport
- 5.2 Inclusief sporten en aanjagen sport- en bewegingsonderwijs
- 5.3 Inzet behoud cultureel erf en gedachtegoed
- 5.4 Versterking natuur- en recreatiegebieden, vitale vakantieparken
- 5.6 Verlagen administratieve lastendruk

6. SOCIAAL DOMEIN

- **6.1 Uitvoering ambities sociaal beleidsplan 'Iedereen doet mee'**
- 6.2 Gemeenschappelijke regeling Reestmond wijzigen naar inkoopmodel voor doelgroep
- 6.3 Deelname aan maatschappelijke activiteiten door jong en oud
- **6.4 Passende sociale infrastructuur**
- **6.5 Opvang vluchtelingen**

7. ENERGIE EN KLIMAAT

- **7.1 Warmtetransitie**
- 7.2 Tegengaan energiearmoede
- **7.3 Lokale en grootschalige opwek via zon en wind**
- 7.4 Ondersteuning initiatieven groen gas en andere hernieuwbare gassen
- 7.5 Ondersteuning initiatieven tegengaan zwerfafval
- **7.6 Netwerkversterking**

8. VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING

- 8.1 Beschermingsmaatregelen beschikbaarheid woningen benutten
- **8.2 Woningbouw voor alle doelgroepen in alle kernen**
- **8.3 Herijken Omgevingsvisie als onderdeel van invoering beleidshuis**
- 8.4 Opwaardering Marktplein in kern Staphorst
- 8.5 Kijken naar mogelijkheid voor een afscheidshuis in kern Staphorst

9. AMBTELIJKE ORGANISATIE

- **9.1 Goed werkgeverschap, een toekomstbestendige, adequate en efficiënte (ambtelijke) organisatie**
- **9.2 Een duurzaam gezonde en robuuste financiële huishouding en een sluitende meerjarenbegroting**